

zaaknummer: 485470
afdelingsnaam: B en O-Leef en vestigingsklimaat
steller: Gaston Crolla
telefoonnummer: 035 629 2188
onderwerp: Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) Regio Utrecht (ROMU)

Voorstel

1. Op grond van artikel 160 lid 2 Gemeentewet wensen en bedenkingen kenbaar te maken op het voorgenomen besluit van het college tot de oprichting van Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) Regio Utrecht B.V. (ROMU) samen met de gemeenten Utrecht en Amersfoort en de Provincie Utrecht, de Universiteit van Utrecht, het Universitair Medisch Centrum Utrecht en de Staat der Nederlanden.
2. Op grond van artikel 169 lid 4 gemeentewet haar wensen en bedenkingen kenbaar te maken op het voorgenomen besluit voor een bedrag van € 1 miljoen deel te nemen in het aandelenkapitaal van ROM Regio Utrecht B.V. en dit door te storten in het Participatiefonds Regio Utrecht.
3. Op grond van artikel 160 lid 2 gemeentewet haar wensen en bedenkingen kenbaar te maken op het voorgenomen besluit van het college tot de oprichting van Regionale Samenwerkingsmaatschappij Regio Utrecht B.V. samen met de gemeenten Utrecht en Amersfoort en de Provincie Utrecht, de Universiteit van Utrecht en het Universitair Medisch Centrum Utrecht.
4. De jaarlijkse kosten van de exploitatie (€45.000) te dekken binnen de beschikbare ruimte op het budget programma 1 Werken, taakveld 3.1 Economische ontwikkeling en de rentelasten (€14.000) van de storting in het fonds binnen het programma Financiën en grondexploitatie, taakveld Treasury te verantwoorden en deze voor 2020 op te nemen in de 1e Marap 2020 en structureel in de kadernota 2021.
5. Vast te stellen dat de ROMU opereert binnen de hoofdthema's van de Regionaal Economische agenda Regio Utrecht (REA)

Samenvatting

Op 21 januari (RIB), 21 augustus (Wethoudersbrief) en tijdens het Regiopodium op 23 september j.l. bent u geïnformeerd (Bijlage) over de uitkomsten van de, mede in opdracht van de gemeente Hilversum, uitgevoerde verkenning naar en het aanstellen van een kwartiermaker voor een ROM Regio Utrecht (ROMU). Dit heeft geleid tot het voorliggende voorstel voor deelname aan de oprichting van een ROM Regio Utrecht, een Regionale Samenwerkingsmaatschappij Regio Utrecht en een Participatiefonds Regio Utrecht.

ROM Regio Utrecht (ROMU)	
Vorm	Ontwikkelingsmaatschappij bestaande uit Investeringsfonds Business Development (International) Trade development

Richt zich op innovatief MKB in	Gezondheid, voeding en life-sciences Circulaire economie, energietransitie en water ICT, creatieve industrie en Media
Financiële deelname fonds in bedrijven richt zich op	Marktfalen Financiering van maximaal 49% in een deelname, aanvullend aan andere financiers
Financiële deelname fonds richt zich <u>niet</u> op	Subsidies
Reikwijdte financiering per bedrijf	€ 250.000 <-> € 2,5 miljoen
Beoogd fondsvermogen	Startfase € 22 miljoen, groei naar € 50 miljoen (waarvan 40% EZK)
Rendement	Revolverend,
Beoogde eerste aandeelhouders	Ministerie van EZK Provincie Utrecht Gemeenten Amersfoort, Utrecht, Hilversum Universiteit van Utrecht Utrecht Medisch Centrum
Aandeelhouderschap ROMBV	Naar rato van financiële deelname
Bijdrage Hilversum in fonds	€ 1 miljoen
Exploitatiekosten	€ 4,6 miljoen per jaar (waarvan 1 miljoen EZK)
Bijdrage Hilversum aan exploitatiekosten	€ 45.000,-

Inleiding

De Regio Utrecht zet in samenwerking met zijn deelregio's een investeringsfonds op om economische ontwikkeling financieel te stimuleren: het Participatiefonds Utrecht. Dit fonds wordt ondergebracht in de ROMU en is strategisch partner van de investeringsbank Invest-NL met een werkkapitaal van € 2,3 miljard.

Daarnaast biedt de ROMU een antwoord op de geconstateerde financieringsbehoefte bij het MKB. Met name financieringsvragen tussen de € 250.000 en € 1.2 miljoen euro blijken moeilijk inpasbaar. Het (revolverende) fonds zal worden ingezet daar waar sprake is van marktfalen in de financieringsvraag van bedrijven.

Werkingsgebied

De ROMU gaat functioneren binnen de uitgangspunten van de Regionaal Economische Agenda en sluit aan op de netwerkactiviteiten van de Economic Board Utrecht.

De activiteiten zijn te verdelen in 3 pijlers;

- * business development,
- * financiering en
- * trade en invest.

Financieringspartners ROM

De ROMU zal worden gefinancierd door publieke organisaties (bij aanvang de gemeenten Utrecht, Amersfoort en Hilversum, de provincie Utrecht, Universiteit Utrecht, het Universitair Medisch Centrum en het Ministerie van Economische Zaken.) De financieringsvraag is in twee delen opgebouwd, enerzijds dekking van de exploitatiekosten, anderzijds de rentelasten van de storting in het participatiefonds. Het

Ministerie zal 40% van de fondsbijdrage voor haar rekening nemen en €1 miljoen bijdragen aan de exploitatiekosten.

Doelstelling

De ROM Regio Utrecht versterkt de economische structuur van de Regio Utrecht en richt zich hierbij op de thema's uit de Regionaal Economische Agenda; toekomstbestendige leefomgeving, gezonde mensen en digitalisering. Door ondersteuning van het bedrijfsleven en het ecosysteem wordt het innovatieve vermogen van de regio versterkt en via deze weg de welvaart en het welzijn blijvend vergroot.

Zij sluit aan op de activiteiten van de Economic Board Utrecht waar bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden elkaar vinden in het aanpakken van maatschappelijke vraagstukken.

Uitdagingen

De ontwikkeling van de ROM Regio Utrecht is het antwoord op een aantal uitdagingen;

1. Het creëren van een aanspreekpunt in de regio om co-financiering te krijgen vanuit Invest-NL in het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Oplossingen die vaak een slecht, moeilijk financierbare top kennen.
2. De Regio Utrecht beschikt over een zeer bescheiden omvang aan stimuleringsinstrumenten voor het MKB. Er is weinig effectieve business development capaciteit om innovatie bij het bedrijfsleven en daarmee steun bij het oplossen van maatschappelijke vraagstukken tot stand te brengen. De ROM beschikt over business development capaciteit waardoor bedrijven sneller in staat zijn om hun product door te ontwikkelen en op te schalen.
3. De ROM gaat via haar Participatiefonds voorzien in een op dit moment niet in te vullen behoefte naar kapitaal bij het innovatieve bedrijfsleven. Er zit met name een niet ingevulde financieringsvraag tussen de €250.000 en €1.2 miljoen. Deze vraag is geconstateerd door onderzoek van PWC en bevestigd door een recent kapitaalmarktbehoefte onderzoek van REBEL/Panteia.
4. De versterking van de inzet op internationalisering van het bedrijfsleven door bundeling van capaciteit binnen de tak trade en invest.
5. Het zorgen voor een helder en eenduidig aanspreekpunt in de regio voor bedrijven met een business development en of investeringsvraag. Het bestaande Healthier Urban Living POC (Proof of concept) fonds dat haar funding kent via EFRO middelen en werkt met achtergestelde leningen komt in beheer van de ROM BV. Hierdoor wordt versnippering van capaciteit voorkomen.

Inrichting ROM

De planning is om te starten met een initiële basis organisatie begin 2020 om daarna door te groeien volgens de fasering in het businessplan.

De afgelopen maanden heeft een kwartiermaker hiertoe een businessplan, statuten voor diverse BV's en enkele reglementen opgesteld. Deze documenten zijn juridisch getoetst op onder andere staatssteun vraagstukken en transparantie in governance. Daarnaast is er een second opinion gevraagd aan adviesbureau PWC op de voorgestelde inrichting van de ROM. Deze documenten vindt u in de bijlagen.

Voor een beeld van de werkwijze van de ROM:

<https://www.youtube.com/watch?v=3lCFCu-eOsQ&feature=youtu.be>

Governance

De ROM kent publieke aandeelhouders. De zeggenschap is afhankelijk van de kapitaal inbreng in de BV. De BV stort het kapitaal door in het participatiefonds. Hiermee sluit de ROM Regio Utrecht aan op de structuur die ook door andere ROM's in Nederland wordt gebruikt.

De ROM wordt een marktgerichte organisatie die op passende afstand van de aandeelhouders wordt gezet. Hiermee wordt onafhankelijk en marktgericht handelen gegarandeerd. Daarvoor is een governance ingericht met duidelijke kaders vanuit de aandeelhouders richting de Raad van Commissarissen (RvC) de directie van de ROM BV, een onafhankelijk investeringscomité, en een heldere verantwoordingscyclus, verwoord in onder andere de statuten, investeringsreglement en Reglement RvC. (Bijlagen).

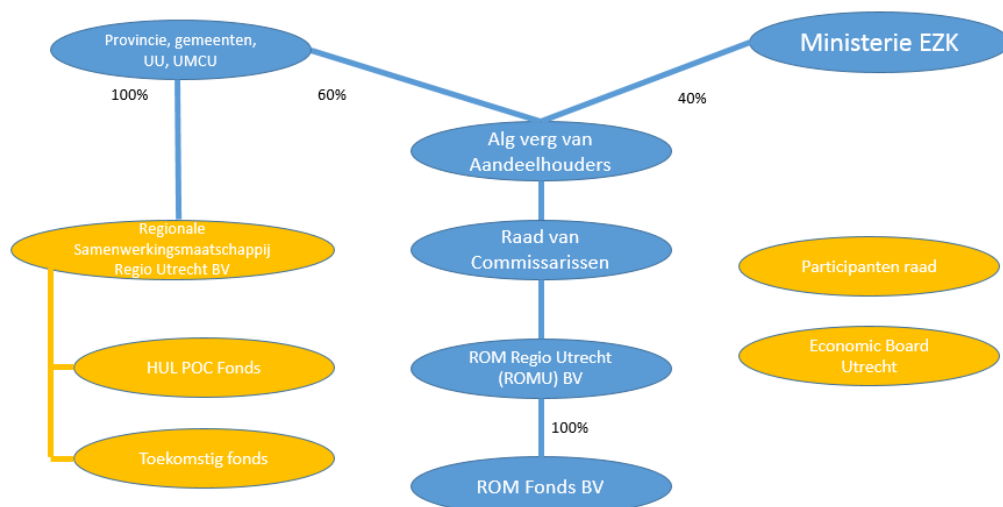
Regionale Samenwerkingsmaatschappij

In de ROMU zal ook het bestaande Healthier Urban Living POC fonds worden opgenomen. Aangezien het Ministerie van EZK geen aandeelhouder is en kan zijn van dit POC fonds is voor de aansturing van dit fonds een aparte juridische structuur nodig in de vorm van deze Regionale Samenwerkingsmaatschappij Regio Utrecht BV. Deze structuur maakt het ook mogelijk om eventuele nieuwe fondsen in de toekomst in onder te brengen. Deze BV maakt in haar functioneren gebruik van de hoofdstructuur van de ROM BV (RvC, directie).

Participantenraad

Er is een mogelijkheid gecreëerd waarin (publieke) organisaties wel kunnen bijdragen aan de exploitatiekosten van de ROMU zonder deel te nemen aan het participatiefonds. Deze organisaties krijgen een plek in de participantenraad en hebben zo de mogelijkheid de ROMU te adviseren.

In onderstaande figuur is een weergegeven.

Rol van de gemeenteraad.

Zoals gezegd is de governance zo ingericht dat er geen belangenverstrengeling kan ontstaan. De sturingsmogelijkheid van de Raad is dan ook op afstand.

De gemeente heeft als aandeelhouder in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AVA), de mogelijkheid om richting te geven aan de werking van de ROM. De bevoegdheden van de AVA zijn onder andere de benoeming van de Raad van Commissarissen, benoeming van directie en investeringscomité op voordracht van de RvC, vaststellen van het investeringsreglement en besluiten over statuten, uitgifte van aandelen en tussentijdse uitkeringen

Uitgangspunt is dat de ROM functioneert binnen de door de Raad vast te stellen kaders van de Regionaal Economische Agenda Regio (REA) Utrecht. Hiermee wordt het werkingsgebied van de ROM dus door de Raad bepaald. De hoofdthema's van de REA zijn:

- 1.Toekomstgerichte leefomgeving
- 2.Gezonde mensen
- 3.Waardevolle digitalisering

Argumenten

ROMU is een noodzakelijk loket om gebruik te maken van co-financiering vanuit Invest-NL.

De thema's die in de regionale economische agenda worden benoemd, hebben een reikwijdte die de schaal van individuele bedrijven, gemeente en soms regio overstijgen. In dat geval kan een beroep gedaan worden op een cofinancieringsfaciliteit vanuit Invest-NL. De gemeente Hilversum, maar ook de regio Gooi en Vechtstreek hebben een te kleine schaal om als strategisch partner van Invest-NL in projecten op het gebied van economische innovatie deel te nemen. Het Rijk kiest er juist voor om de co-financiering

van maatschappelijke transitie en economische innovatie voor een belangrijke mate via Invest-NL vorm te geven. Aansluiting bij grotere organisatievormen zoals de ROMU is dan ook noodzakelijk.

Gebrek aan financieringsmogelijkheden en business development capaciteit leidt tot onbenut economisch potentieel

Er is onbenut economisch potentieel in de Regio Utrecht. Bedrijven willen wel innoveren, maar hebben onvoldoende financieringsmogelijkheden om projecten van de grond te krijgen. Ook het gebrek aan business development capaciteit laat economisch potentieel onbenut. Door projectfinanciering vanuit ROMU worden de financieringsmogelijkheden voor de betrokken bedrijven en de kans op realisatie van maatschappelijke transitie vergroot.

Bijdragen aan ROMU heeft een multiplier-effect

Vanuit ROMU wordt financiering, waarbij uitgangspunt is dat er tenminste 51% financiering vanuit andere (niet-overheids) bronnen moet zijn. Hiermee wordt bereikt dat alleen deelname aan die projecten plaatsvindt waar het bedrijfsleven en andere financiers een goed toekomstperspectief zien.

ROMU en Invest-MRA zijn complementair aan elkaar

Er is al een samenwerking tussen de regiogemeenten en provincies in MRA-verband. In dat verband wordt gewerkt aan een ontwikkelmaatschappij (zonder betrokkenheid van het Ministerie van EZK) die qua scope en financieringswijze aanvullend is op de ROMU. Invest-MRA is qua opzet anders ingericht, het gaat hier om financiële vragen tussen de €2.5 miljoen en € 5 miljoen, specifiek gericht op vraagstukken in de energietransitie en circulaire economie. Op deze wijze ontstaat een 'financieringstrap'. Besluitvorming over deelname aan Invest-MRA verloopt via de Regio.

Deelname aan de ROMU draagt bij aan het versterken van het vestigingsklimaat en acquisitiebeleid.

In het collegeprogramma is de ambitie opgenomen om het vestigingsklimaat in Hilversum te versterken (voor onder andere de media en zorgsector) en het met anderen vormgeven van het acquisitiebeleid. Door nauwer aan te haken aan de voor Hilversum (economisch) relevante regio Utrecht ontstaan er betere mogelijkheden om hierin stappen te zetten.

Kanttekeningen

Conform de financiële verordening gemeente Hilversum 2018 wordt elke deelneming aangemerkt als een risico.

Het kan zijn dat de aandelen in ROM Regio Utrecht B.V. minder waard worden.

Het risicobedrag (toevoeging weerstandsvermogen) staat in de paragraaf Financiën.

De positionering van Hilversum en de regio binnen de ROMU en Invest MRA Invest-MRA wordt ontwikkeld tbv de MRA inclusief de regio Noord-Holland Noord. In dat speelveld is het de regio Gooi en Vecht die aanspreekpunt en potentiële partner/aandeelhouder is. De inzet in de regio is om deel te nemen aan de Invest MRA door een bijdrage te leveren aan de exploitatie en een fondsstorting te doen van €2.5 miljoen. Ten aanzien van de ROM Regio Utrecht is door Hilversum de vraag neergelegd om de regio Gooi Vecht op dezelfde wijze te betrekken. Door de portefeuillehouders is voorgesteld om deze besluitvorming op lokaal niveau af te wegen.

Het ontstaan van risico's rond in-transparante besluitvorming en staatssteun.

De governance is zo ingericht (en juridisch getoetst) dat de aandeelhouders in de besluitvorming over mogelijke participaties in bedrijven geen rol hebben. Advisering vindt plaats door een extern investeringscomité en besluitvorming door de directie van de ROM BV. Met deze werkwijze wordt aangesloten bij de ervaringen van andere reeds functionerende ROM's in Nederland. De governance is extra getoetst door een extern adviesbureau. (PWC).

Deelname van overheden in een BV zijn per definitie te bezien als staatssteun. Bepalend is de wijze waarop vervolgens met deze middelen wordt omgegaan. Hiertoe is een reeks aan mitigerende maatregelen genomen: besluitvorming tot deelname ligt niet bij de AvA, deelname in een bedrijf is maximaal 49% , waarbij alleen wordt ingestapt als marktpartijen ook deelnemen, instappen zal dan tegen marktconforme tarieven plaatsvinden en er blijft altijd een mogelijkheid om de rol van de ROMU als aandeelhouder over te nemen.

Daadwerkelijke economische impact

Deelname aan Invest-MRA leidt tot maatschappelijke en economische opbrengsten die een regionale of zelfs bovenregionale impact hebben (in termen van realisatie maatschappelijke transitie, economische ontwikkeling en innovaties, werkgelegenheid). Het is niet altijd mogelijk om op lokaal niveau deze kwantitatieve impact te meten, laats staan om te voorspellen dat ‘iedere ingelegde euro rendeert in de eigen gemeente’.

Planning en control Cyclus

Op dit moment is in de oprichtingsakte de verantwoording middels de jaarrekening opgenomen. Tussentijdse rapportage(s) en begroting ontbreken hierin. In het businessplan wordt in paragraaf 8 wel verwezen naar de normale planning en control cyclus maar hoe deze vorm gegeven is niet opgenomen.

Voor de opzet en uitwerking van de governance zullen elementen zoals administratieve organisatie en interne controle, en analyse en control op risico's aanwezig moeten zijn.

Financiën, middelen & capaciteit

De storting in het aandelenkapitaal van de ROM Regio Utrecht B.V.(€1 miljoen op een totaal van €22 miljoen) wordt als een deelneming op de gemeentelijke balans gepresenteerd en komt niet ten laste van het begrotingssaldo.

De gemeente werkt volgens het principe van totaal financiering en hanteert een rekenrente van 1,4%. Er zit een risico in het moeten afwaarderen van de deelneming of het niet revolveren van het fonds. Dat betekent dat er een risico met kans op voordoen moet worden toegevoegd aan de paragraaf weerstandvermogen. De gemeente schat het risico op € 200.000, met een kans op voordoen van 10%. Dat betekent dat het risicoprofiel van de gemeente stijgt met $€ 200.000 \times 10\% = € 20.000$. Dit bedrag zal worden opgenomen in de risico paragraaf van de begroting en jaarrekening.

Vanuit de interne organisatie zullen de “dagelijkse” netwerkcontacten lopen via B&O in het verlengde van de contacten met de Economic Board Utrecht. Daarnaast zal er capaciteit nodig zijn vanuit de afdeling control ten behoeve advisering van de aandeelhouders op de jaarrekening van de BV's.

Dekking

De interne rentelasten van € 14.000,- per jaar worden met ingang van 2020 verantwoord op het programma Financiën en grondexploitatie, taakveld 0.5 Treasury en worden voor 2020 opgenomen in de 1e Marap 2020 en structureel in de Kadernota 2021.

De structurele exploitatielasten van de ROM worden gedragen door de publieke organisatie, zijnde de aandeelhouders en participanten. De bijdrage van Hilversum in de totale exploitatielasten van €4.6 MIO bedragen structureel €45.000,- per jaar en worden gedekt binnen het beschikbare budget van het programma Werken, taakveld 3.1 Economische ontwikkeling. Dit zal via een subsidiebeschikking voor de komende jaren vorm krijgen.

Uitvoering

Na besluitvorming door de Raad zal het onderwerp opnieuw geagendeerd worden voor het College van B&W, zulks gehoord de eventuele wensen en bedenkingen van de Raad.

De besluitvorming bij de overige aandeelhouders zal naar verwachting begin februari afgerond zijn, waarna de formele oprichting kan plaatsvinden. Vooruitlopend daarop worden de voorbereidingen gestart van het inrichten van onder meer de Raad van Commissarissen.

Burgemeester en wethouders van Hilversum,
de gemeentesecretaris, de burgemeester,

D. Emmer

P.I. Broertjes

Bijlage(n)

1. Raadsinformatiebrief 21 januari 2019
2. Wethoudersbrief 21 augustus 2019
3. Businessplan ROM Regio Utrecht BV versie 1 oktober
4. Akte van oprichting ROM Regio Utrecht B.V. (versie 2)
5. Reglement RvC
6. Reglement Investerings comité ROM Utrecht BV
7. Akte van oprichting Participatiefonds ROM Regio Utrecht B.V. (versie 1)
8. Investeringsreglement def Participatiefonds ROM Regio Utrecht BV
9. Akte van oprichting Regionale Samenwerkingsmaatschappij Regio Utrecht B.V.
(versie1)
10. Akte van oprichting Healthier Urban Living (HUL) POC Fonds BV (versie 1)
11. Investeringsreglement HUL POC Fonds BV
12. Advies PWC